

Брат з сестрою

Микола Костомаров

Зажурилась Україна,
Що недобра їй година:
Наступають орди ханські,
Палять села християнські,
Палять села із церквами,
Топчуть ниви із хлібами,
Мир хрещений марно гублять:
Одних топлять, других рублять.
Не одна тоді дівчина
Смутно в полі голосила,
Під арканом ступаючи,
Білі ніжки збиваючи.
Два загони на Вкраїні,
Два загони на Волині,
П'ятий з ханом наступає,
До Києва привертає.
Взяли Київ у неділю –
Попсовали, попалили.
Брали срібло, брали злото,
Брали сукні і форботи,
Адамашки і атласи,
Оksamити, блаватаси,
Брали коні і корови,
Брали дівки чорноброві.

У ті пори на Подолі
Жив міщанин в добрій долі;
Мав він хату й господицьку,
Мав він хлопчика й дівчинку.
Злі татари набігали,
Мужа й жону зарубали,
Мале дівча полонили,
Тільки хлопця не вловили.
У середу бусурмани
Із Києва повертали.
Став Івась тоді ходити,
Став по рідоньку тужити:

Що ні тата, ані нені,
Ані хати, ні постелі.
Взяли Йвася-сиротину
Добрі люди на чужину,
Запорозькі товарищі
Повезли його до Січі.
Виховали на славу,
На козацьку одвагу;
Що козаченька такого
Нема в Січі ні одного.
Сам утворний, ростом статний,
На все бойкий і придатний:
Чи у чайці просвіщається,
Чи на коні красоваться.
Тричі ходив з отаманом
Воювати з бусурманом,
За батенька відомщати,
За нещасну рідну мати,
За сестричину недолю,
За свою сирітську долю.
Брав він добич незмірно,
Срібло-злото незлічимо,
Кармазинні жупани,
Гаптовані сап'яни,
І пояси шалеві,
І басани зелені.

Раз поїхав Івасенько
У Бендері на ярмарок.
А в Бендерях та на ринку
Продає татарин дівку.
Івасенько приглядає,
Християнку примічає.
Став дівчину торгувати;
Татарюга став казати:
"Сія дівка не наймичка,
Пригожая, як панночка,
Молодая, як травиця,
Рум'яная, як зірниця,
Із далекої чужини,
З козацької України".

Івась гроші одміряє,
Дівчиноньку викупляє
І приводить на домівку
Чорнобриву українку.

Стоїть бранка край порога;
Сидить Івась в кінці стола;
Плаче бранка сльозами,
Мовить козак словами:
"Не плач, бранко, не плач, красна!
Твоя доля не безщасна.
Не на поругу для себе
Визволив я, бранко, тебе!
Візьму тебе за дружину,
Звінчаємось у неділю.
Бо, як тебе зоглядаю,
Отця й неньку споминаю!"
Добре козак промовляв,
Тільки роду не спитав.
У суботу змовлялись,
А в неділю звінчались –
Тоді роду питались.
– Скажи мені, серденько,
Якого ти родоньку?
"Я з Києва Петрівна
По батькові Йванівна;
На Подолі хату мали.
Злі татари набігали,
Отця-неньку погубили,
Мене, малу, полонили,
А маленький брат zostався
Та не знаю, де дівався?"

Як Івась те зачуває,
Свою долю проклинає:
"Бідна моя головонько!
Нещаслива годинонька,
Як матуся нас родила,
Лучче б була утопила,
Лучче б були нас татари
Вкупі разом порубали!

Я з Києва Петренко,
По батькові Иваненко,
На подолі хату мали.
Злі татари набігали,
Отця-неньку погубили,
Тебе, сестро, полонили,
А я, хлопчик, заховався,
На лиху долю zostався!
Чи се ж Бог нас покарав,
Що брат сестри не пізнав?
Чи вже світу кінець є,
Що сестрицю брат бере?
Ходім, сестро, горою,
Розвіємось травною;
Ходім, сестро, степами,
Розвіємось цвітами.
Ой ти станеш жовтий цвіт,
А я стану синій цвіт.
Тільки вкупі б нам жити,
В однім зіллі два цвіти".

Пішли вони горою,
Розвіялись травною;
Пішли вони степами,
Розвіялись цвітами.
Ой став Івась синій цвіт,
Стала Мар'я жовтий цвіт.
Як зв'язали в церкві руки,
Не було вже їм розлуки;
Як у церкві звінчались,
Так укупі й zostались:
В однім зіллі два цвіти!
Стали люди косити,
За них Бога молити,
Стали дівки квітки рвати –
Із їх гріхи збирати.
Стали люди казати:
"Оце ж тая травиця,
Що з братиком сестриця!"